

UNESCO ja COVID-19 pandeemia

ÜRO peasekretär on öelnud, et käimas on raskeim kriis alates II maailmasõja lõpust, mille tulemusel süveneb maailmas ebavõrdsus.

UNESCO üks peamisi eesmärke kriisis on toetada liikmesriike hariduse andmise jätkamisel distantsõppe olukorras. 10.märtsil loodi hariduse rahvusvaheline koalitsioon, mis pakub distantsõppe lahendusi ja soovitusi ning monitorib globaalset olukorda koolide sulgemise osas.

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition> Liikmesriikidelt oodatakse kaugõppe heade praktikate, digiõppe platvormide jm jagamist. Kriis on tõstnud tähelepanu keskmesse ka teaduse ja rahvusvahelise teaduskoostöö olulisuse. Süvenenud on vajadus avatud teadusressursi järele, milleks on vaja lisaks riikidele mobiliseerida ka teaduskogukonnad ja tööstus. Pandeemiale vastamiseks algatas UNESCO ka häkatoni „CodeTheCurve“

<https://en.unesco.org/news/unesco-launches-codethecurve-hackathon-develop-digital-solutions-response-covid-19>, mis pakub koostöös Microsoftiga digitaalseid lahendusi. Samuti on koos WHOga käimas info-kampaaniad, et võidelda valeinfo vastu. Kultuuri vallas pakub UNESCO virtuaaltuuri maailmapärandi paikadesse. Kultuur on kogu maailmas väga suure löögi all ning UNESCO koostöös liikmesriikidega otsib selle toetamise võimalusi.

UNESCO on korraldanud liikmesriikidele kõrgetasemelisi virtuaalkohtumisi hariduse ja teaduse vallas, millest ka Eesti on osa võtnud. 22. aprillil peetakse ülemaailmne kultuuri-ministrite virtuaalkohtumine, kus plaanib osaleda ka Tõnis Lukas.

Euroopa UNESCO rahvuslike komisjonide kohtumine Portugalis

Euroopa rahvuslike komisjonide initsiatiivil ja korraldusel peetakse alates 2015. aastast Euroopa regiooni rahvuslike komisjonide koostöökohtumisi, kus arutatakse aktuaalseid teemasid UNESCOs ning vahetatakse praktilisi kogemusi tööst UNESCO programmide ja võrgustikega riigi tasandil. Sel aastal toimus kohtumine 16.–19. veebruaril Cascaisis. Eestist osalesid Margit Siim ja Madli Kumpas.

Arutelud töörühmades
Foto: UNESCO Portugali rahvuslik komisjon

Kohtumise põhiorhk oli temaatilistel töörühmadel, kus arutati UNESCO kommunikatsiooni üle, jagati kogemusi noorte kaasamisest rahvuslike komisjonide töösse ning UNESCO linnade võrgustike toimimisest erinevates riikides. Oluliste teemadena käsitleti ka maailmakodanikuharidust, kestlikku arengut toetava hariduse tulevikku Euroopas ning rahvuslike komisjonide võimalikku rolli avatud teaduse soovitusel väljatöötamise protsessis.

Euroopa regiooni kohtumine oli ühtlasi mõeldud ettevalmistusena mai lõpus toimuma pidanud rahvuslike komisjonide üleilmsel kohtumisele Šveitsis, kuid koroonakriisi tõttu jääb Šveitsi kohtumine ära.

Valmis Eesti maailmahariduse raport

GENE (Global Education Network Europe), Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi, Välisministeeriumi, Eestis maailmahariduse valdkonnas tegevate organisatsioonide ja huvirühmade ning rahvusvaheliste ekspertide koostöös valmis raport „Maailmaharidus Eestis“. Raportis analüüsitakse maailmahariduse hetkeolukorda Eestis nii arengukoostöö, formaalhariduse, noorsootöö kui ka kodanikuühiskonna vaates. Samuti antakse raportis soovitusi maailmahariduse paremaks lõimimiseks koolitundidesse ja noorsootöösse ning üldise teadlikkuse parandamiseks.

Raportit esitleti avalikkusele 3. märtsil Lutheri kvartalis toimunud sündmusel, kus osales kokku umbes 40 maailmahariduse valdkonnaga seotud eksperti, praktikut ja poliitikakujundajat. Teema vastu on kasvav huvi ja raportis esitatud soovitusel ja tähelepanekud on hea lähtekoht, kust Eesti maailmahariduse valdkonna kujundamisel ja arendamisel edasi liikuda.

Raporti terviktekst inglise keeles:

<https://gene.eu/wp-content/uploads/Estonia-PR-report.pdf>

Raporti kokkuvõtte eesti keeles:

<https://gene.eu/wp-content/uploads/Estonia-PR-Policy-Summary-EST.pdf>

Raporti tutvustusüritus 3. märtsil
Foto: Madli Kumpas

UNESCO ühendkoolide vaimse kultuuripärandi projekti kohtumine Rotterdamis

27.02–01.03 toimus Euroopa Liidu projekti raames UNESCO ühendkoolide võrgustiku teine kohtumine eesmärgiga jagada kogemusi hariduse ja vaimse kultuuripärandi teemade sidumisest koolis. Projekti raames koostasid osalevad õpilased ja õpetajad töökavad ja viisid ellu tegevusi, mille tulemusi ja saadud kogemusi Rotterdamis teistega jagati. Eestist lõövad projektis kaasa ja osalesid kohtumisel Ülenurme Gümnaasiumi õpetaja Kristi Kaldmäe ja õpilane Kaspar Medvetski, kelle loodud töökava ja tegevused keskendusid kamajahule. Projektis osalenud koolide töö tulemusi tutvustatakse projekti raames valmivas juhendmaterjalis, mis peaks ilmuma suvel.

Eesti ja eSwatini rahvuslike komisjonide koostöö 2020. aastal

2020. aastal jätkub koostöö UNESCO eSwatini rahvusliku komisjoniga ning kokku on lepitud jätkuprojekti ellu viimises. Märtsis viisime lõpuni uue vabatahtliku konkursi ning žürii valis konkursi võitjaks Meelike Terasmaa. Meelikel on tugev kogemus haridusvaldkonnast spetsialiseerumisega erivajadustega õpilastele ja spordile. eSwatini soovib Meelike eelkõige saada uusi teadmisi ja kogemusi kohalikest koolielust, haridusmaastikust ja kultuurist ning rahvusvahelise võrgustiku tööst.

Tulenevalt praegusest olukorrast ja koroonaviiruse levikust maailmas oleme 2020. aastaks tehtud plaanid pannud ootele ning jälgime olukorda ja arenguid. eSwatini partneritega oleme kokku leppinud, et oleme paindlikud ning arvestame võimalusega, et vabatahtliku lähetus võib lükkuda aasta lõppu või sel aastal jääda ära. Sellise juhul mõtleme lahendustele, kuidas jätkuprojekti ümber fookuseerida ja võimalusel mõnel teisel viisil ellu viia.

Fotonäitus „Eesti pinginaaber eSwatini“

UNESCO Eesti ja eSwatini rahvuslikud komisjonid teevad noorte ja haridusvaldkonnas koostööd ning selle raames avaneb igal aastal ühele Eesti noorele võimalus osaleda vabatahtlikuna eSwatini rahvusliku komisjoni töös.

Esimese Eesti UNESCO rahvusliku komisjoni vabatahtlikuna osales 2019. aastal eSwatini komisjoni töös Laura Toomlaid. Laura on pärast eSwatinist naasmist teinud koolikülastusi ja jaganud saadud kogemusi meedia vahendusel. Nüüd annab näitus edasi Laura hetki ja muljeid eSwatinist läbi kaamerasilma. Pilte saadavad eSwatini, UNESCO ja eri eluvaldkondadega seotud lühikesed temaatilised tekstid.

Näitust saab laenutada füüsilisel kujul ning uudistada veebigaleriis:

<https://eestipinginaabereswatini.myportfolio.com/>

Paljud eSwatini elanikud kasvatavad oma toidu ise
Foto: Laura Toomlaid

ÜRO matke 2020. aasta programm

Eesti UNESCO ühendkoolide ÜRO matke 2020. aasta programm jätkus 20. jaanuaril meediakirjaoskuse ja julgeoleku teemalise ettevalmistava seminariga Tallina Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudis. Seminaril käsitleti teemasid nagu meedia vastutus vastuoluliste globaalsete teemade käsitlemisel ning naiste roll rahu tagamises ja konfliktide rahumeelses lahendamises. Teemasid aitasid avada Arvo

Anton (Välisministeerium), Siim Kumpas (Riigikantselei), Yuad Jaradat (Eesti Diplomaatide Kool, Palestiina Välisministeerium), Lauri Tankler (RIA), Eesti UNESCO ühendkoolide koordinaator Viktoria Rudenko ja ÜRO matke noored.

Veebruaris toimusid Tamsalu Gümnaasiumis ja Tallinna Humanitaargümnaasiumis ühepäevased ÜRO matteks ettevalmistavad piirkondlikud rollimängud, mida viisid läbi ÜRO matke korraldustiimi liikmed. Piirkondlike rollimängudega mängiti koos õpilastega läbi ÜRO tööprotsess, tutvustati matke ülesehitust, töökeelt ning põgusalt 2020. aasta teemasid.

ÜRO matke korraldajad
Saaremaal toimumiskohaga tutvumas

Koroonaviiruse leviku tõttu on aprilli lõpus Orissaares toimuma pidanud ÜRO rahvusvaheline matke edasi lükatud. Korraldajad hoiavad Eestis ja maailmas toimuval silma peal ning kui olukord selgineb, langetatakse otsus rahvusvahelise matke toimumise ja aja osas. Võimalusel on plaanis korraldada rahvusvaheline ÜRO matke aasta teises pooles.

Eesti UNESCO ühendkoolide võrgustiku 2018-2019 tegevuste kogumik

Eesti UNESCO ühendkoolide ja Läänemere Projekti koordinaatorite koostöös on valminud kogumik, mis võtab kokku Eesti võrgustiku tegevused ja põhisuunad aastatel 2018-2019. Kogumiku koostamist vedas eest Läänemere

projekti koordinaator Gedy Matisen Tartu Loodusmajast ning rahastas Keskkonna-investeeringute Keskus.

Kogumik veebis: <https://bit.ly/2UP4Jln>

Läänemere Projekti koordinaatorite veebi-kohtumine

2.–3.aprillil toimus UNESCO ühendkoolide Läänemere Projekti rahvusvaheliste koordinaatorite veebikoosolek. Kohtumine korraldati Microsoft Teams keskkonnas ja osalesid esindajad kõigist üheksast Läänemere-äärsest riigist. Üheskoos arutati, kuidas üleilmne koroonaviirusest tulenev olukord mõjutab haridust ja rahvusvahelist koostööd. Vaatluse alla võeti Läänemere Projekti põhimõtted ning üksmeelselt võeti vastu otsus, et lähiaastatel rakendab Läänemere Projekt regionaalsel tasandil nii kestlikku arengut toetava hariduse kui ka maailmakodanikuhariduse põhimõtteid. Selle väljundina luuakse veebiseminare õpetajatele ning kodanikuteaduse mini-projektides osalemiseks videojuhiseid õpilastele, rõhutades holistilise lähenemise ja 'glokaalse' mõtlemise olulisust.

MABi nõuandekomitee kohtumine

17.–20. veebruaril toimus Pariisis „Inimene ja biosfäär“ programmi nõuandekomitee 26. kohtumine. Komiteesse kuulub ja kohtumisel osales Eesti ekspert Lia Rosenberg Keskkonnaametist. MABi programmi nõuandekomitee kutsutakse kokku kord aastas, mil vaadatakse läbi UNESCO biosfäärialade tegevusaruanded ning uued taotlused.

UNESCO-L'Oreal Balticu programm nais-teadlastele

Lõppenud on kandideerimine UNESCO-L'Oreal Balticu programmi „Naised teaduses“, mille raames antakse Eestis välja üks auhinnatasu kuni 40-aastasele doktorikraadiga nais-teadlasele oma uurimistöö elluviimiseks loodusteadustes, keskkonnateadustes, füüsikas või tehnikateadustes ning üks auhinnatasu kuni 33-aastasele naisdoktorandile oma uurimistöö lõpetamiseks neis valdkondades. Kokku laekus Eestist 22 taotlust, mida hindab Teaduste Akadeemia juurde moodustatud žürii. Võitjad selguvad 20. aprillil.

Ülemaailmne „Naised teaduses“ programm loodi 1998. aastal. Alates sellest ajast on UNESCO ja L'Oréal panustanud ühiselt selle programmi kaudu teadustegevusse, samuti püüdesse naisteadlaste arvu suurendada ning soolist võrdsuslikkust ka teadusmaailmas edendada.

Programmi auhinnatseremoonia Riias 2018. aastal
Foto: Janis Salins

Vaimse kultuuripärandi rakendusuuringute UNESCO õppetooli tegevus

3.-7. veebruaril toimus Tartu Ülikoolis kultuuriteaduste ja kunstide doktorikool „Troubling Gender: Theory and Method“. Soolisus on oluline sotsiaalse sidususe aspekt, mis väärrib kriitilist tähelepanu ning on tihedalt seotud ka kultuuripärandiga. Talvekooli programmijuht oli UNESCO õppetooli hoidja ja UNESCO ERKi nõukogu esimees professor Kristin Kuutma.

UNESCO õppetool osaleb konventsiooni ja selle elluviimist käsitleva rahvusvahelise teadusbibliograafia loomises. Õppetooli esindaja osaleb bibliograafia kirjade läbivaatamises ja lisab sinna Eestist pärit viiteid.

Ettevalmistamisel on eestikeelne pärandipraktikutele mõeldud võrguväljaanne, mis tugineb IUTi töөрühmas „Kultuuripärand kui ühiskondlik ja kultuuriline ressurss ning probleemne valdkond“ käsitletud uurimisteemadele ja probleemsetele aspektidele nagu maa- ja linnakultuuri vastandus, omandisuhted, eri ühiskonna gruppide kaasatus või kõrvalejäät, mis riiklikus pärandipoliitikas on varju jäänud. Lisainfo: <https://www.flku.ut.ee/et/unesco-oppetool>

Eesti esitas Soomaa haabjakultuuri UNESCO vaimse kultuuripärandi nimekirja

Märtsi lõpus allkirjastas kultuuriminister Tõnis Lukas taotluse kanda ühepuulootsiku ehitamine ja kasutamine Soomaal UNESCO kiireloomulist kaitset vajava vaimse kultuuripärandi nimekirja. Otsus Soomaa haabjakultuuri kandmiseks üleilmsesse nimekirja tehakse UNESCOs 2021. a lõpus.

Haabja ehitamine nõuab teadmisi, oskusi ja ka rammu
Foto: Ülo Soomets

Soomaa ühepuulootsik on traditsiooniline painutatud külgedega ja madalapõhjaline ühest puust õõnestatud kanuutaoline paat, mis on tavaliselt valmistatud haavapuust. Ühepuulootsiku ehitus on terviklik ja tehniliselt keerukas protsess, mis algab sobiva puu leidmisega ning lõpeb paadi vettelaskmisega. Ehitamise ja kasutamise on seotud ka omajagu lugusid ja

tavasid, uskumusi ja kombeid. Kuigi praegu on Soomaa lootsikukultuur tänu viiele haabjameistrile ja Soomaa kohalikule kogukonnale küllaltki elujõuline, vajab Soomaa haabjakultuuri pikaajalisem säilimine täiendavaid jõupingutusi ja kaitset. Just seetõttu valmis Soomaa lootsikumeistreid ja -huvilisi ühendava MTÜ Eesti Haabjaseltsi juhtimisel taotlus Soomaa ühepuulootsiku ehituse ja kasutuse kandmiseks UNESCO nimekirja, kusjuures esmakordselt Eestis võeti sihiks kiireloomulist kaitset vajava vaimse kultuuripärandi nimekirja. Haabjameister Aivar Ruukeli sõnul on UNESCO taotluse peamine eesmärk järelkasvu tagamine: "Meie suurimaks lootuseks on huvi äratamine lootsikuehituse vastu noorte meeste, aga miks mitte ka noorte naiste seas. Kui 20 aasta pärast oleks meil mõned noored ja hakkajad lootsikumeistrid, siis on ka eesmärk täidetud."

UNESCO vaimse pärandi nimekirjad tutvustavad rahvusvahelisel tasandil vaimset kultuuripärandit ja edukaid algatusi selle väärtustamiseks ja püsimiseks elavas kasutuses. Eestist on UNESCO vaimse pärandi esindusnimekirjas Kihnu kultuuriruum, Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupidude traditsioon, Seto leelo ja Võromaa suitsusaunakombestik.

Eesti kunstnik kandideerib Andorra loomelaagrisse

UNESCO Andorra rahvuslik komisjon plaanib korraldada juulis Ordinos rahvusvahelise kunstilaagri „Planeedi värvid“, kuhu oodatakse rahvuslike komisjonide kaudu kandideerima maalikunstnikke kõikjalt maailmast. Lisaks kunstiloomingule on projekti eesmärk soodustada eri riikide kunstnike omavahelist suhtlust ja tõlgendada kunsti kaudu UNESCOle olulisi teemavaldkondi, nagu kultuuriline mitmekesisus, rahukultuur ja ÜROs kokku lepitud kestliku arengu eesmärgid aastani 2030. Eesti žürii valis laekunud sooviavalduste seast välja kunstnik Maria Sidljarevitši kandidatuuri. Lõpliku valiku kõikide esitatud kandidaatide seast teeb Andorra žürii. Laagri kuupäevad võivad muutuda sõltuvalt koronaepideemia edasisest levikust maailmas.

UNESCO
Eesti
Rahvuslik
Komisjon

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse ja
Kultuuri Organisatsioon

KALENDER

22.04.2020

Üleilmne kultuuriministrite virtuaalkohtumine

14.–25.07.2020

Maalikunstnike loomelaager Andorras Ordinos

15.07.2020

2005. a konventsiooni aruande tähtaeg

25.–27.08.2020

Vaimse pärandi konventsiooni osalisriikide
üldkogu Pariisis

2.–4.09.2020

Vaimse pärandi ekspertkohtumine Pariisis

21.–22.09.2020

1970.a konventsiooni komitee istung Pariisis